

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економична і літературна

Умови передплати: З приставкою і пересилкою: на рік. 4 карб., за 1/2 року 2 карб., на 3 місяці: 1 карб., на 1 міс. 50 коп.
За кордон: На рік. 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп.

За заміну адреси 30 коп.

Передплату приймають:
1) у Київі, в кінотеатрі редакції „Громадська Думка“ (Михайлівська ул., ч. 10 (щодня з 10 до 5 годин дня), 2) в книгарні журнали „Київська Старина“ (Безаківська ул., ч. 14).

Передплачувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця

ВИХОДИТЬ щодня, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

— Рік перший. —

Од редакції: *видавець Т. Є. Як йе, и—як ї.*

№ 0754

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і **адресу**. Редакція може скорочувати і змінювати статті; більші статті, до друку негодящі, переховуються в редакції 3 місяці і висилуються авторам із комштом, а дрібні замітки і дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попереду тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп за другий 10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Телефон № 1458.

Приймається передплата НА ДРУГЕ ПІВРІЧЧЯ на політичну, економичну і літературну газету

„ГРОМАДСЬКА ДУМКА“

і на літературно-науковий місячник

„НОВА ГРОМАДА“.

Ціна з пересилкою до кінця року:

НА ГАЗЕТУ 2 карбованці,

НА МІСЯЧНИК 3 карбованці.

Адреса редакції і головної кінотеатрі: у Київі, Михайлівська ул., ч. 10. Телефон № 1458.

Передплачувати і купувати на роздріб ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім кінотеатрі (Михайлівська, 10), можна ще по сих місцях:

У Київі, в книгарні „Київська Старина“, Безаківська ул., ч. 14.

У Лубнях у Миколи Кохановського.

У Ніжині в книгарні п-к Чекмар'євої.

В Одесі у Олександра Коровиченка, Ніжинська ул., ч. 52, пом. 23.

У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

**ВОДЕСІ
УЛУБНЯХ**

Приймається передплата, оповістки і продається на роздріб газета „Громадська Думка“ та місячник Нова Громада у Олександра Коровиченка Ніжинська вул., № 52, кв. 23.

Приймається передплата, оповістки і продається на роздріб газета „Громадська Думка“ та місячник Нова Громада у Миколи Кохановського.

Вийшла з друку й продается по всіх книгарнях

ГРАМАТКА

(УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАРЬ) з малюнками.

Складав Норець.

Ціна 15 коп., з пересилкою 25 коп. (можна марками).

Склад у видавця Є. Череповського, в Київі, Крутій спуск, № 1.

2-10 206

Видання Л. Ідзиковського

Українські пісні

з приводом фортепіана й для міланого хору

ЯНА ГАЛЬ I i II.

Збірники по 12 українських пісень. Ціна по 60 коп.

A. АРТЕМОВСЬКОГО I, II, III

десятки українських пісень. Ціна по 50 коп.

1-2 208

Київ, 15-го липня, 1906 року.

Годіним селянам чи нафтовим промисловим цям?

Державна Дума щодня здобувала все більший

інтерес в очах народу, бо

она відгукувалася на стогні Його, на його пекучі потреби.

Тепер вона вже не існує, не

існує нічне приймання до місяця

лютого 1907 року. Термін довгий

остільки, що за цей час голодний

чоловік десять раз вимре, якщо

зараза ділиться не уживе рішучих

проти цього способу, які спадуть на

власну думку. Коло способів урятування народу від голодної смерті, від страшних кроків, до яких

може спонукувати людину роспач,

заходилися були заступники народні.

Вони почали вишукувати шляхів,

якими можна було б бодай

якийсь час дводільнику нужду го-

лодного люду в хлібі, заспокоїти

бодай найгостріші вимогання го-

лодних людей.

Дума намагалася вишукати в

державному бюджеті такі статі ви-

датків, які можна і треба або ж

зовсім скасувати, або принаймі

зменшити, і таким способом скласти

капітал за-для, підмоги голод-

ним.

Міністр фінансів зіркся знайти

такі джерела. Весь бюджет, на

його думку, складено добре, без

зайвих видатків, і через те вико-

ристувати з його щось не можна.

Єдиний вихід з цього безнадійного

становища—позичка. Так гадає мі-

ністр фінансів.

Не так гадають ширі діячі та

друзі народні, люде, що добре від-

чувають його потреби, що гараж-

розуміють почуття голоду.

Член Державної Думи (тепер вже

питання про запомогу нафтовим

промисловцям. Коли тоді він уважав за корисне з державного погляду допомогти „погорільцям“ і давав про се у комітеті міністрів, то, звичайно, не відмовиться й зараз взнати єю запомогу корисною, потрібною за-для „відродження нафтового промислу“.

Сподівавсь же на те, щоб нафтові промисловці-капіталісти зглянулися на голодних і зрікнися запомоги безперечно не можна. Вони збідніться, зігнутися, жебрачи-тим, ще й статистику приклічуть до помочи, щоб довести, що вони й справді з'їдожили, а д. Коковцов безперечно зглянеться на їхніх бідністі і подасть їм щедру милостиню, тільки не з своєї кешені, а з казенної.

Та й чому не дати? Хто їх буде контролювати?

Державна Дума? Чи може громадністю, газети?

Думи нема, а на газети можна й не зважати. А голодні нехай голодають!

До всіх Давно вже говорять люди про те, що 15-го липня має бути в Київі погром. З приводу цього депутатія київського купецтва недавно була у київського, по-дільського й волинського генераль-губернатора. П. генерал-губернатор запевнив депутатію, що він погрому не поспішить і зробить так уважає за свою повинність. Разом з тим п. генерал-губернатор оповістив про це людей і офіціально, кажучи, що за підбурювання до погромів і за погроми каратимуть судом.

Таким робом вища влада країни дивиться на справу так, як і треба на неї дивитися, і, певна річ, зробить відповідні заходи за-для того, щоб погрому не було.

Однак не треба забувати того, що в напому городі є всяке „истинно-руське“ погромники, які з усієї сили дбатимуть, братимуться всяких способів, щоб таки зробити погром. Дуже може бути, що під час церковної процесії хтось буде кричати, що „жили когось бути“, хтось може стрільне,—все це на-треба, щоб збити з пантелику стовпце і направити його на погром. Братимуться, певне, з усіх інших способів, яких, звичайно, вжи-вають погромники і про які ми читали по газетах, як описано погроми в Білостоці, Одесі та інших містах.

Отже людям треба дуже широ-пильнувати таких підбурювачів, таких гідків провокаторів і не тільки не слухатися їх, а ще й припиняти всім способами їх ліхідські провокаційні заходи.

Тільки гідкі, беззесні люди хотіть погромів і роблять їх. Кожен же, хто є чесного і мирного життя, кожен, у кого є правда в серці—той повинен з усієї сили дбати про те, щоб погромів не було.

Мир і правда хай будуть між усіма народами, що живуть у на-шім краї і в нашому.

Но попустімо розбійникам і злодіям залити кров’ю і грязю Київ.

Бо це буде страшна неправда перед нашою совістю.

Бо це буде тяжкий сором перед усім світом.

Новознайдені твори Шевченка.

Недавно була звістка по часописах, що в Петербурзі, в так званому „ІІ Відділі“, знайдено чималій рукопис Т. Шевченка, взятий в нього під час арешту р. 1847 і що в тому рукописі є ще й невідомі досі твори. Тепер ця чутка спровадилася. Дійсно, д. Шогоїв, який розглядав в „ІІ Відділі“ усієї папері (між іншим Шевченкове „діло“) згайшов великий сніток поезій Т. Шевченка, переважно з р. 1844—1846, на якому надписано рукою Шевченка „Три літа“. Крім цього снітка, чистенько переписаного,

щоб подати його до цензури, було вірші додано і. „Передмова“, — знайдено там і другий такий самий снітак, з якого списано вірш у той чисто переписаний снітак. Обидва снітаки писані власночно Шевченком і мають велику вагу перш за все

тим, що під кожним віршом поставлено, де й коли кожен вірш написано, а потім ще й тим, що там є зовсім нові поезії: „Сова“ і „Дівичій ночі“—обидві написані в маю місяці р. 1844, а також кінець „Еретика“ (Івана Гуся), який шукали 50 літ, та як тепер парешти знайшли. Цю частину „Еретика“ надруковано в VI книзі журналу „Былое“, що недавно отримавши, а нові поезії „Сова“ та „Дівичій ночі“ мають бути незабаром надруковані в українському журналі „Нова Громада“, що виходить у Київі. Поеми ці чималені: мають щось із

ріжких городах України почали виникати товариства "Прорвіт", які мають на меті вести культурно-просвітити роботу на національному землі серед українського народу. Чутка про ці товариства дійшла до Кубанщини і спонукала наших сідомих українців кубанців і собі завести "Прорвіт" в Катеринодарі. Дуже багато довелося членам-фундаторам товариства поправляти і покопотатися, поки вони дослідили того, що після дуже добрих пропозицій до усіх дрібниць адміністрація нарешті затвердила статут товариства під назвою "Кубанське Прорвітне Товариство в Катеринодарі".

Це товариство метою свою ставить: ширити просвіту на широко-демократичних основах, будити національну свідомість підіймати національну культуру серед українців на Кубанщині (1 арт. статуту). Щоб дослісти цей метод, товариство має право: заводити школи, бібліотеки, читальні; організовувати видавництва, лекції, реферати; закладати музеї; ширити в народі українські газети, книжки, листки й малюнки і т. ін. (2 арт. стат.).

Як бачимо, діяльність "Прорвітного Товариства" може бути дуже широка, аби тільки була охота у членів товариства працювати на користь "меншого брата". Та поки набереться багато членів, що зможуть провадити таку широку діяльність, теперішнім членам доведеться взятися за таку роботу, яку саме тепер на часі і яку товариство тепер же без великого числа членів і великих засобів грошових зможе провадити. Це є ширення українських книжок та газет через дрібні книгарні, вистави й книгоноши, а також організації рефератів, літературних вечорів та збирок для обговорювання питань, що торкаються України.

Де-що в цьому напрямку вже зроблено. Товариство уже має в Катеринодарі один кіоск, через який шириться разом з російською і українською літературою, а осени товариство хоче завести ще три кіоски, як тільки грошові засоби товариства дадуть зможу це зробити. Можна сподіватися, що гроші на це будуть, бо вже й тепер починають поступати од прихильників жертві на товариство, а коли воно буде дуже пільгове, то і пожертвування будуть більші, та й "український ярмарок", який члени-фундатори мають спорудити в городському саду в кінці серпня (августа) на користь товариства, певне дасть чималій прибуток.

Треба тільки побажати, щоб в складі ради товариства, яку члени мають обрати в серпні, ввійшли люди діяльні.

Кубанець.

3 газет та журналів.

* * * "Двадцятий Вікъ" в статі під заголовком "Вопрос управління" пише:

"Но будемо казати про духові вимоги народного життя і народні права—право народного застуництва,—подивимось лише, що дійсно втратила країна що до спосіб урядування з того часу, як Думу замкнуто. Думу було покликано дуже пізно, тоді, коли всі стало ясно, що чиновництво має сили не тільки видавати закони, але й заправляти. Не тільки закони були погані, але й влада викоплювали з рук офіційних адміністраторів, хоч для їх заводи-

Сучасні сільські малинки.

IV.

Філологічне непорозуміння.

Тихо, тихо в тюрмі. Камера побудована й одпочиває. Де-хто спить. Наш поштений учитель технічної школи, якого ми земо "діректором", складає свій підручник хімії. Чумачок за столом, затуливши уху, читає Шоленгаузерову Метафізiku любові й хитро всміхається. "Українці" грають у шахмати.

Зателенськав дзвінок у кінці коридора, пронеслось звичайне "с-і-ча-а-с", що зашуміло, забрязкотів наш замок, двері відчинились з темряви коридор вихинали якася постать; за нею стояв жандар. Невисокий, кремезний селянин, літ під сороку темний світі, з торбиною за плечами, у валинках увійшов у камеру.

— Здрасуйте!—спокійно промовив він. "Староста" скочився й показав місце на полу під самим вікном. Гость наш поволі, систематично поклав торбу, зняв світлу, а під якою показався сірий, пайтровий підлік, сів на край полу й підвів голову. На нас глянули невеличкі, веселі, сірі очі з-за густих брів; широке лице з рудоватими вусами усміхалось.

— Здалека будете?—спітав хтось.

— Та ні, з київського таки повіту... Містечко Біків знаєте? Верстов в 60 буде.

— За що це вас?

— Та хто його знає? Кажуть—бунтовав!

— Як вас звати?.. Може б ви єшо що небудь?—посипались питання.

ли військові і інші охорони. Стало ясно, що рада з 10—12 міністрів не має сили заправляти країною. Країну охопила революція і для того, щоб я слів роз'язати усі місцеві суперечки інтереси, для того, щоб в такі часи заправляти країною, треба вже не десять, принаймні сто десять чоловік, сполучених одною загальною програмою діяльності.

Уряд сам визнав цю потребу і постановив півтори сотні генерал-губернаторів. Але все було дармо, бо влада спералася виключно на сподівання прямусів і військову силу, яка руйнує; тим часом тепер треба, щоб влада творила, щоб складала нові форми життя там, де старий лад гніє серед котячих.

Генерал-губернатори, розуміються, зробили цого не можуть і їм це відійти не доручено. Дума і була власне для країни це необхідною радою, що складалася зо скількох сотів виборних, себ-то країнських, коли казати про їх загально, і сполучених одною програмою".

Далі автор статі гадає, щоб могло бути, якщо у маю місці постановлено міністерство з членів партії народної свободи і він пішо:

Становище тепер таке, як було раніше. Країна у революційному стані вимагає не десяти міністрів, а сотні діячів для справи загального урядування, та що де того таких міністрів, яких народ міг би шанувати, сполучених однією вірою, однією метою. Тепер треба більше лагодити, ніж заправляти, і коли таких людей не буде, та країна ніколи з колотнем не вийде.

Дума все це мала змогу зробити. Вона має людів і загальну програму.

Цо може дати народові замісці Думи урад?

Роспуск Думи—це з боку уряду крок нечесної ваги в загальній ході подій. Уряд оставил країну перед страшним безодні, і очевидчика, не зміг як сіцінні велики значення цього кроку для країни, захопленої революцією".

Що становище Россії тепер майже таке саме, як було до скликання Думи, це річ справедлива; але не можна погодитися з автором, що Дума складалася з людей, сполучених одною програмою. Найкраще це довели останні дні життя Думи, коли радилися над відозвою до народу про земельну справу.

Спростовання помилки.

В надрукованому в числі 159 "Громади" фельетоні: "Українська піордічна преса" зроблено прикур по помилку. В тому місці, де говориться про часопис "Добра Порада", автор каже, що оддял красного письменства складався в цьому часопису переважно з передруків давно відомих річей. Всі ці рядки відносяться до часопису "Світова Зирніця", тільки при наборі ІХ було поставлено не на своє місце.

3 російського життя.

— Зменшення вкладів в щадничі каси. Сума вкладів в щадничих касах на 1 березня 1906 р. була 922 мільйонів карб., торік їх було 952 мільйонів карбованців, а до початку революційного руху, на 1 січня (вересня)—952 мільйонів карбованців. Зменшення вкладів за останні 10 місяців спадом було значно більшим, будь загальної суми вкладів цього року прищітано 30 мільйонів карбованців процентів за 1905 рік. (XX B.)

— Чутки про політичний страйк (забастовка). Ходить чутка, що більшість петербурзьких робітників фабрик та заводів згожуються зробити загальний політичний страйк (забастовку); про це буде порішено цими днями.

На мітингах соціал-демократи сові-

— Я Іван, а батько Василем звали... Іван Васильович Цисарський... а юті міні здорово хочеться: сьогодні таки і в роті нічого не було. Як ласка, то дайте що небудь.

Дали хліба, шматок сала. Іван Васильович зо смаком став закусувати.

Після сіданку місі всі кинулись роспітывать його. Охоче, картино, короткими фразами росказав він нам свою історію і мало не все своє життя. Довідалися міс ось що.

Іван Васильович не багатий, безземельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безземельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й град і оставив вікну доживати у нашій стороні. Іван змалку пішов по наймах. Грамоту його не вчили, а віддали у якості підручника за поширенням.

Іван Васильович не багатий, безzemельний селянин м. Биков. Батько його, практикований огородника, поміщик винів що з часів кріпацтва в-за кордону, з Галичини, через що і звуть Іх Цисарськими (циарі—австрійки). Батько у Бикові одружився, ввязав за жінкою хату й г

зали селянам, як не гарно робить Державна Дума, посередник сказав, щоб селяне вибирали виборних у "землеустроїтельну" комісію. Тоді почали говорити селяне про те, як по-водився з тими місцевими урядами. Згадали вони й про інгушів, які напали на робітників і поранили селянинів; згадали посередників, як від заборонив жалитися в Думу і як місцевий уряд не дав ходу цій справі. А тим часом сем'я пораненого чоловіка голодує, бо помочи немає ні звідки. Чимало селян говорили "начальству" непримінного, а тоді написали претор, що, не вірючи "начальному", вони просять Державну Думу сказати їм, що вони можуть робити. (К. З.)

= В проскурівському повіті, на Поділлю, страйкують хлібороби робітники в кількох десятках сел. Щоб краще добитися свого, зроблено таку постанову, щоб усі багаті селяни давали од більше 10 снопів з кожного морга землі на вбогих селян. Таким чином убогі селяни, маючи собі запомогу, можуть не йти на роботу і не ламати страйку. Багаті селяни самі згодилися давати частку хліба вбогим, примусу не було ніякого. (Вол.).

= В газеті „Волынь“ є звістка про нове "свято".

В Житомірі в казенній палаті сидять собі чиновники та й пишуть. Коли є начальник поздоровляє їх, "з святом". Яке ж то свято? А те, що Державну Думу розпущені.

= Труси та арешти в Полтаві не припиняються. Останніми днями арештовано більш, як сто душ. (К. З.).

= В одеській тюрмі привезено сто селян, арештованих за страйк, переважно з Улянівки, де вони не йшли на роботу до генерала Безсонова.

= Стріляння. В кумівському маєткові графині Бравацької військо стріляло на страйкарів-робітників. Одного вбито, п'ятьох тяжко поранено. (К. З.).

= В Полтаві приходять багато селян довідника про роспуск Державної Думи. Кидаюти роботи на полі і йдуть.

Губернатор звелів надрукувати 10 тисяч примірників маніфесту про роспуск Думи. Маніфест цей роздаватиметься селянам. Відозву членів Думи друкувати заборонено; губернатор звелів хазійям друкарень підписатися, що вони тій відповіді друкувати не будуть. (К. З.).

= Товариство "Просвіта". На засіданні кам'янецького товариства "Просвіта" постановлено завести по селах це чотири безплатні бібліотеки-читальні. Кожна така бібліотека-читальня коштуватиме не менше, як 50 карб. Кошелько дуже хочуть, щоб у їх будуть такі бібліотеки, і згожуються давати хати за дуже малу ціну і своїм коштом допомогти та світити. Але ж не вважаючи на все своє велике бажання і на підставу селян, "Просвіта" досі ще не змогла завести ні одної бібліотеки, бо співники досі не присягають губернаторів відомостей про те, що "благонадіжні" ті люди, що взялися по-рядкувати бібліотеками-читальними. (Под. Кр.).

= Товариство самоосвіти" офіційно заснувалося в г. Барі на Поділлю. Членів у йому з трійця. Товариство має свій статут, вироблений на основі програми "Московського товариства самоосвіти". (Под.).

Новими стежками*).

(Кінець).

Забастовка йшла дружно, але одного штрайкбрехера, аж до 15-го. Ходили люди дивитися, як пиши панії свінії годують, і здебільшого всі доволині. Кажуть: "Шані не такі вже нездатні до роботи". Як би так люди частіше бастували, то й вони попричалися на парешті до роботи"...

Із Кривому косили з половиною; у Лучині—з половиною, і все село має право випасати худобу на сінокосі; у Дідівщині косили за третю копію панові, так що собі дві брали і тільки третю панові...

І в веселіше та сміливіше наші люди тепер стали на світ дивитися, хоч наскрізь по старому багато лиха котиться; та вже люди побачили ту свою силу, якої не чули раніше за собою, понимали, що ца сила в з'єднанні. Все швидче та глибше шириться думка, що недалеко вже той час, коли людське колесо повернеться так, що ті шини, які тепер внизу стоять—верху стануть...

Ський росказує, який страшний голод лютує у тамбовській губернії, як там з голоду мрут діти і люди, і дає білет, щоб хто з селян поїхав туди сам подивитися, як він договорюватиме голодуючих, щоб росказали тут, як та лютує голод, щоб не проганяли люде голодуючих.. Такими-то способами добрий пан добився од кривечан уступок.

◆ **Висилка.** З наказу київського генерал-губернатора висилается з Києва на весь час військового стану до Катеринославу—робітник Оксен Сударов за те, що підбурював робітників цегельного заводу Рихтера до страйку (забастовки).

◆ **Душогубство.** 13 ліття, у 9 год. вечора, на Байковій горі городовий Либединського участку Козька хотів арештувати крест. Андрія Лікова, якого розшукував судовий слідователь. Ліков вийняв револьвера і хітів стріляти, але городовий попередив його: вистрілив з револьвера і убив Ликова.

◆ **Страйк робітників.** 10 ліття робітники макаронної фабрики Ісаака Левина, на Вознесенському спускові, передали адміністрації фабрики свої економічні вимоги: 8 год. робочий день, побільшена заробітна плата, вічливі поводіння, поліпшення по-мешкання, скасування зверху робочих робіт, безплатна лікарська замінка і т. інш. 12 ліття, не дочекавшися приїзу хазяїна фабрики, який тепер за границею, 11 робітників почали страйк (забастовку).

◆ **Свій.**
Погром в Одесі.

Про цей погром поки що немає доказів відомостей, але з телеграм, які прокидалися по всяких газетах, виходить щось...

8 липня натови людей вбив на улиці козака, що п'яний кидався на людей з шаблем. Після того по місті шла агітація і чутки про погром, а козаки дуже роздратувалися на евреїв, що, мовляв, убили їхнього.

9 липня одеський генерал-губернатор Каульбарс покликав до себе евреїв і сказав їм, що самі евреї винні, коли їх громять, бо з них виходять революціонери. Він ще може вдергати від погрому військо, але не вдергати народ, що роздратовані на евреїв. Генерал наказував депутатії, що евреї повинні самі вдергувати свою молодіж від революційних вчинків, і тоді буде їм спокій.

◆ **Депутація купців.** 13 ліття у начальника південно-західного краю була депутатія київських купців. Висухавши подяку за зроблені заходи проти погромів, генерал-губернатор запевнив депутатію, що він не допустить 15 ліття ніяких маніфестацій і засудив всіх заходів, що не було погрому. Город підійшов на участки і в кожний участок назначено начальників, які і будуть відповідати за всяких розруш.

◆ **Арешт.** 13 ліття поліція на Лук'янівці арештувала Кушніренка і Грушевського, яких обвинувачують в тому, що вони 2 дні тому назад вбили двох братів Гаркушків.

◆ **Збори членів партії правового порядку.** 18 ліття відбудуться збори партії правового порядку, щоб вибрати нового голову партії замісць Любинського, який здійснить на ділі бити головою.

◆ **Суд.** Київська судова палата на 11 січня назначила розбирати в суді діло про єврейський погром в М. Смілі, черкаського повіту, яке дівчице вже одкладувалася.

◆ **Отруїся.** 12 ліття на Подолі отруїся крест. Іван Діденко, бо його неправдиво обвинувачували в крадіжці.

◆ **Грошій бранку.** Ходить чутка, що в городській касі зараз є тільки 8.000 карб., тим часом городська управа щомісяця мусить на одні жалування городським служащим тратити 40.000 карб. Де візьме городська управа 32.000 карб. на виплату 20 ліття жалуванням служащим?

Учительські курси в Київі.

З великою цікавістю, жваво проходять на курсах критичні розбори кожного практичного уроку д. Т. Лубенця. Уважно курсисти прислухаються до уроків, слідують за кожним рухом учителя і учнів, та все воно так проходить гладко, що критика мало торкається уроків з цього боку. Індіхи тільки який учитель почне привінковати сі нові способи навчання зі своїми старими, заскорузлими, способами, як от, наприклад, один з таких учителів настоював, що учні давали "політичні отвіті".

◆ **Передплатник № 1793.**

Д. Лубенець, 13 ліття, призначав, що він відсутній, не подумавши, взяв його назад, а все таки ясної одповіді ніякої не дав.

на екзамен повинен він представити видрісированих учнів по тих програмах, а розвиток одступається назад, і через те учителя начальство гонить, а то й зовсім виганяє. Як же вийти з такого становища?

Д. Лубенець одновів на се: "изворачайтесь как нибудь". Курсистам прикро було чути таку пораду із уст директора школи народніх, а один з них не витримав і запитав д. Лубенця: "Я діс ще не розумію вашої одповіді на запитання попереднього товариша: кому служити—Богу чи мамоні? Ви вказали нам, які великі користі от таких уроків в Америці, Франції і Швейцарії, для прикладу показали, оскільки швейцарські діти розвинені, де видно, як вони майстерно в класі на столі вилімують цілі Юрихські озера з його околицями та їх ще багато чого знають. Хочемо і ми своїх змінливих голодних дітей вести до світла, не то що до форм Цюрихського озера, а ще й дів. вище—до голубого неба, до ясних зірок та... повинні ми толпатись на одному місці, між циркулярами. І він сам талановитий педагог радите: изворачайтесь!" Гірко, тяжко є чути тоді, як наука, як цілій світ признає разумні способи педагогіки в школі, щоб вивести темний, народ на ясний шлях, і в цей час народний учитель повинен "изворачиватися" між циркулярами, між прогнівшими програмами. Прошу вас, скажіть ясно, кому служити—Богу чи мамоні?"

Сам д. Лубенець призначався, що він не слово випустив, не подумавши, взяв його назад, а все таки ясної одповіді ніякої не дав.

Г--.

Лист до редакції.

В числі 156 "Громадської Думки" говориться, що вчителі церковних школ стругської волості, новоушицького повіту, 6 місяців не одбирають та й не знають, де одержати своє жалування.

А тих, що звертались до нарядителя з проханням, він одсилає до посередника, а посередник знов до наблюдателя. Певна річ, що наблюдатель не видив би учителів, а одіслав би їм гроші в свій час, як належить, як більшість від іх получивши з волости. Та мабуть стругський мировий посередник не дивиться за власною присилкою грошей з волости. Для прикладу покажу на рахновецьку волость, новоушицького повіту. Вчителі рахновецької волості, через те що з волости гроши пересилуються справно до виділу епархіальної школи ради місцевим волосним писарем, завше одбирають та й одбирають жалування.

Суд. Київська судова палата на 11 січня назначила розбирати в суді діло про єврейський погром в М. Смілі, черкаського повіту, яке дівчице вже одкладувалася.

◆ **Телеграми.**

С.-П. Т. А.

КАТЕРИНОСЛАВ, 13 ліття. До роспуску Думи люді віднеслись спокійно. Крайні партії кажуть людям не починяти розрухів.

СЕВАСТОПОЛЬ, 13 ліття. Допит свідків в справі про повстання в флоті скінчився. На сьоднішньому засіданні розглядають річеві докази (весьма важливі докази). Перше місце середніх залишають листи Шмідта і телеграма, яку Шмідт мав послану цареві.

СИЗРАНЬ, 13 ліття. Шкоди од поїздки аж на 10 міліонів. Страхові товариства втратили 100 тисяч карбованців.

ПЕТЕРБУРГ, 13 ліття. Головний військовий суд не прийняв скарг селян Адмена, Саумита, Румене, Ариніна і Озоріна, яких засуджено в Митаві на смерть за те, що вони напали на драгунів, і скаргу міщаніні Вальчевського, якого теж засуджено на смерть у Варшаві за те, що він напав на монополію.

КІПІШЕНЕВ, 13-го ліття. Звітка, надрукована в "Двадцятому Від'є", будівимо начальство конфіскує що газету, хваливши: забирають тільки І. П., котрі арештували петербурзький комітет. Так само хваливши звітка, друковану в "Р'єчі", що правитель канцелярії губернатора—член "союзу русського народу". Загалом начальство здійснюється бути привідними які б там не було партій.

ПЕТЕРБУРГ, 13-го ліття. Царь наказав ще на один рік залишити у Закаспійській області побільшенну охорони.

Оголошено ухвалену Царем постанову завести особливу по-за-відомственну комісію, яка має розібрати претензії до казні, викликані російсько-японським війною, про які в за коні не згадуються.

КОВНО, 13-го ліття. В передмісті Ковно, в Александрові, поліція знайшла склад бомб. Знайдено дві бомби, матеріалу на 7 бомб і патронів для рушниць; арештовано дві душі.

ПЕТЕРБУРГ, 13 ліття. (Офіційно). Уряд, як тільки одержав перші звіткі про нужду погорільців Сизра-

*) Див. "Гр. Думка" № 161.

</div

ні Алатиря, зараз же наказав міністерству внутрішніх справ видати їм, щоб вони могли побудувати собі хати, 36 тисяч карбованців, з яких 3 тисячі вже передано симбірському губернаторові; крім того наказано видати задурно погорільцям на будівлю лісів з казенних лісових дач. На харчі видано з загальнодержавного харчового капіталу 10,000 карб. Наказано видавати бідності за кошт міністерства внутрішніх справ борошно, сухари і консерви з мяса з провіантських магазинів інтенданцьких округів казанського і московського, а коли треба, то й послати в Сизрань пільзю хлібопекарні (салдатські) в Саратова і Москву.

Командуючий військом одеського воєнного округу пише, що в Одесі з ранку 11-го літа було неспокійно: юри руських і євреїв заходилися, кидались камінням і часом стріляли; ранено одного руського хлопця і одного єврея; к вечеру дякуючи заходам начальства, погром спинено. Нікти проти 12 літа і ранок минули спокійно. В Миколаїві тихо, хоч людеї збурені; з інших місць одеського військового округу тривожні звістки для вибуху.

ПЕТЕРБУРГ, 14 літа. На залишниках заводяться порайонні комітети, які будуть завідувати перевозкою масових грузів; мають завести 10 комітетів: варшавський, київський, харківський, козловський, віленський, московський, пермський, сібірський (Іркутськ), ташкентський, закавказький (Баку).

ПОЛТАВА, 14 літа. В полтавському повіті, в економії Молдавського знищено харчовий магазин та хату. В маєтку Лівінда згоріло жито, яке вже було в мішках, скірта пшениці та парова молотилка; убитків зроблено більше, як на 10,000 карбованців; злочинів не знайдено.

МИТАВА, 14 літа. Приговорено по-вісіти латиші Пурінга, арештованого за п'ять політичних убивств.

ПЕТЕРБУРГ, 14 літа. Міністр діріг ствердив до станового комітету про сполучення балтійської та варшавської залізниць під назвиськом "північно-західні", і харківсько-миколаївської та курсько-харківсько-севастопольської—в одну; сполучення почнеться з 1 січня 1907 року.

З января до кінця маю 1906 р. поступило звичайних державних привату-ків 873,3 міліонів, на 90,5 більше проти торішнього; між ними з казенних залізниць—174 міліони, на 4,1 міліонів більше проти торішнього; взагалі за перше півріччя з залізниць поступило 21,2 міліонів карбованців, на 1 міліон більше торішнього.

ГЕЛЬСІНГІФОРС, 14 літа. Уже минуло п'ять днів, як городові покинули свої пости; почався загальний страйк (забастовка) нижчих поліцейських; вони незадоволені порядками поліцейської склади; страйкарів прогано в служби; спінно наймають нових поліцейських; за порядком дивляться добровольці.

ТУЛА, 14 літа. Коїфіковано номер "Тульської Жизні" за те, що в ньому було надруковано відозву бувших послів до Державної Думи; друкарню запечатано.

Заглянини телеграмами.

БЕРЛІН, 13 літа. "Berl. Lokal Zeitung", обговорюючи стан державного кредиту в Росії, каже, що не розуміє, чому так надзвичайно впала ціна на російські фонди. "Россія", —каже газета, —багата країна, з невідомими ще скарбами в недрах землі. І її можна рівняти до багатьох інших держав. Що ж до того, чи сплатить Россія свій долг заграницним кредиторам, то на се питання можна відповісти тільки: "сплатить". І скрізь від уряду можна чекати сього, ніж від радикального народного заступництва.

Державний контроль виявив, що під час війни сухопутне військо зібрало 20 міліонів карбованців економіческих грошей; єї гроши хочуть забрати в казну на побільшення засобів державного казначейства.

Головне правлення по ділах друку прохоче віддати під суд редакторів "Річі", "Нашої Жизні", "Петербурзького Листка", "ХХ Вікса" і "Страны", яких обвинюють по 129 статі.

Усі пожертвувані для сизранських погорільців харчі перевозитимуться дурно по ташкентській, самаро-златоустовській/сизрано-вяземській залізниці.

ЯРОСЛАВЛЬ, 14 літа. Вночі у друкарні газети "Съверинъ" явилось 12 чоловік і револьверами; примишли набрати й ви-рукувати 5 тисяч штук маніфесту бувших послів і відзови соц.-демократичної партії; забрали видруковане, зникли.

ЕЛІСАВЕТПОЛЬ, 14 літа. Вчора в Шуші цілий день була перестрілка між вірменами й татарами; стріляли й салати.

КЕРЧ, 14 літа. Арештовано єврея Латмана, що агітував між салдатами і роскідив відозви, в яких підмовляють людей повстати з приводу роспуску Думи; Латмана видали салдати.

ПЕТЕРБУРГ, 14 літа. В "Русскомъ Инвалидѣ" пишуть, що звістка, надрукована в "ХХ Вікса", була то драгуні, прислані в село Салтавино, вільносійської губернії, відхомирити розрухи, насилували жіночі та дітей нагалями, хвалювали. Селянин не противились драгунам і драгунам збройними вживали.

ВАРШАВА, 13 літа. Вчора ватага узброєних людей зрабувала 8 монополій.

СИМФЕРОПОЛЬ, 14 літа. В губернії щодня йдуть дощі; збіжжя й сіно погнило; сподіваються великого голоду.

КРАСНОЯРСЬК, 13 літа. Заборонено газету "Сибирські Вісти". Редактора висилають в Єнисейський повіт.

ВІЛЬНО, 13 літа. Генерал-губернатор оштрафував "Свободне Слово"

на 200 карб. за ширення хвалюваних звісток, що тривають люд.

ЛЮБЛІН, 13 літа. Серед білого дня розстрілено в Любартові у людному місці двох земських стражників.

МОСКВА, 14 літа. На станції "Клинъ" арештовано революціонера Смирнова, у якого було багато річей для вибуху.

Невідомі задушили діда-сторожа; розломали іграшки в вікні церкви по-російські міщанської богадільні і украдли на велику суму дорогих річей; арештовано п'ять чоловіків, на яких думають, що то вони це зробили.

ПЕТЕРБУРГ, 14 літа. На залишниках заводяться порайонні комітети,

які будуть завідувати перевозкою масових грузів; мають завести 10 комітетів:

варшавський, київський, харківський, козловський, віленський, московський, пермський, сібірський (Іркутськ), ташкентський, закавказький (Баку).

ПОЛТАВА, 14 літа. В полтавському повіті, в економії Молдавського знищено харчовий магазин та хату.

В маєтку Лівінда згоріло жито, яке вже було в мішках, скірта пшениці

та парова молотилка; убитків зроблено більше, як на 10,000 карбованців;

злочинів не знайдено.

МИТАВА, 14 літа. Приговорено по-

вісіти латиші Пурінга, арештованого за п'ять політичних убивств.

ПЕТЕРБУРГ, 14 літа. Міністр діріг ствердив до станового комітету про сполучення балтійської та варшавської

залізниць під назвиськом "північно-західні", і харківсько-миколаївської—в одну; сполучення почнеться з 1 січня 1907 року.

З января до кінця маю 1906 р. по-

ступило звичайних державних привату-ків 873,3 міліонів, на 90,5 більше

проти торішнього; між ними з казен-

них залізниць—174 міліони, на 4,1

міліонів більше проти торішнього;

взагалі за перше півріччя з залізниць

поступило 21,2 міліонів карбованців,

на 1 міліон більше торішнього.

ГЕЛЬСІНГІФОРС, 14 літа. Уже ми-

нуло п'ять днів, як городові покинули

свої пости; почався загальний страйк

(забастовка) нижчих поліцейських;

вони незадоволені порядками поліцейської склади; страйкарів прогано в служби;

спінно наймають нових поліцейських;

за порядком дивляться добровольці.

ТУЛА, 14 літа. Коїфіковано номер

"Тульської Жизні" за те, що в

німу було надруковано відозву був-

ших послів до Державної Думи; дру-

карню запечатано.

Заглянини телеграмами.

БЕРЛІН, 13 літа. "Berl. Lokal Zeitung", обговорюючи стан державного кредиту в Росії, каже, що не розуміє, чому так надзвичайно впала ціна на російські фонди. "Россія", —каже газета, —багата країна, з невідомими ще скарбами в недрах землі. І її можна рівняти до багатьох інших держав. Що ж до того, чи сплатить Россія свій долг заграницним кредиторам, то на се питання можна відповісти тільки: "сплатить". І скрізь від уряду можна чекати сього, ніж від радикального народного заступництва.

ЛОНДОН, 14 літа. "Tribuna" спо-

віщає, що напротязі цього місяця чи-

новники не дозволили звити в берлін

на Лондоні величому числу російських

емігрантів; емігранти зверталися в емі-

граційне управління, яке частіше усво-

го стверджувало попередні рішення;

які не пропустили були ді-кілька

політичних навіть таких людей, які

цілком задоволені вимагали матері-

яльного забезпечення.

Дописи.

С. Деньги, золотоношського повіту.

До лиха та ще лиха впало на голови

наших нещасних денежків. Живуть у

нас в селі тисяч за три козаків та

десятків за два крестьян. Великозе-

мельничних панів у нас ніколи не було,

а 6 чи 7 полупанів, що є за Катери-

нини вибили з козацької старшини

вгору, давно поспродаувались і навіть

сліду не кинули. Ті ж пани, що за-

раз у нас, самі вбогі на землю і

живуть більше службами по городах

та по земству. І між козаками у нас

немає людей дуже заможних, хоч і є

між ними десятків скільки з серед-

нім достатком. Що ж до останніх та

крайніх панів, які вже вже не були

достатком. І вони дуже багаті, але

заслуги вони вже не мають, але